

УЧИНЧИ ОДАМ



4-бетга



ТОМЧИ КУЙИЛАДИ
КИПРИКЛАРИМДАН...

5-бетга



8-бетга

ТИЛАНЧИЛИКДАН
ҚАППАЯЁТГАН ҲАМЁН

Оила

Ва

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият
барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

25 (1280)-сон 22 июнь 2016 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Жамият



Тўғри овқатланиш

Иммунитетни мустаҳкамлайди

Ушбу сонда:

“ҲАҚИ ЁШИМ ЁН ОПТИДА...”

Мутахассисларнинг фикрича, 16-18 ёшли қизларда ҳомиладорлик ва туғруқ оғир кечишидан ташқари, бола парваришида қийналиш, унга руҳан мослаша олмаслик ҳолатлари ҳам кузатилади.

4-бетга

ИППАТНИНГ ИПДИЗИ ҚАЕРДА?

Дунё бўйича ОИТСга чалинган 40 миллиондан ортиқ одамнинг 30 фоизини гиёҳвандлар таркиби келтириб ўтилган бўлиб, унда сафарбарлик қақириви учун маошдан пул тўланган тақдирда, даромад солиғидан имтиёз белгиланмаган.

6-бетга

ДАРОМАД СОЛИҒИДАН ИМТИЁЗ БОРМИ?

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 179-моддасида жисмоний шахсларнинг солиқ солинмайдиган даромадлари таркиби келтириб ўтилган бўлиб, унда сафарбарлик қақириви учун маошдан пул тўланган тақдирда, даромад солиғидан имтиёз белгиланмаган.

7-бетга

ВАТАН НЕЛИГИНИ ТЕРАНРОҚ АНГЛАДИМ



Шахзод Раҳимбердиев,
Янгийл туманидаги «Топил қизи Тугмажон» фермер хўжалиги ишчиси:

— Ҳар йили мустақиллик байрамини оила аъзоларимиз билан кўтаринки руҳда кутиб оламиз. Уша куни дадам ош дамлайди. Ҳовлимиз бола-чакага тўлиб кетади. Шунда олим набираларини тартибга чақирган бўлиб, тергаб қўядилар. Бу йил ҳам истиқлолимизнинг 25 йиллигини ўзгача иштиёқ билан кутиб олиш арафасида турибмиз. Чунки мен ҳам

25 беш ёшга тўламан. Шундай пайтда истиқлол билан тенгдош эканлигимдан, тинч ва осойишта юрда яшаётганимдан фахрланиб кетаман. Ўтган йигирма беш йил ҳаётимда ўчмас из қолдирди, десам янглишмайман. Тўғри, болалигимни тўлиқ хотирлай олмасамда, аини кучга тўлган ўспиринлик йилларим худди кечагидек ёдимда. Ниёзбоши қишлоғидаги 25-мактабни битириб фермер хўжалигига ишга жойлашдим. Ота-онам болалигимиздан меҳнатга ўргатгани боис ҳамма ишни қийналмай бажарардим. Қолаверса, қишлоқда туғилиб ўсдим, ерни, далада ишлаш нима эканини англаш унча мушкул эмас эди. Бир йил ишлаб, ҳарбий хизматга чақирилдим. Йигитлик бурчимни Фарғона вилоятида адо этиб, оилам бағрига ёруғ юз билан қайтдим. Ҳарбий хизматда олган фахрий ёрлик ва бошқа ютуқларимни кўриб ота-онам хурсанд бўлишди. Мусофирликда, яқинларимдан олисда оила, Ватан деган тушунчаларни янада чуқурроқ ҳис қилдим. Ҳарбий хизмат анча чиниқтирди. Яна хўжаликда ишимни давом эттирдим. Икки йил

ишлаб, оиламиз бюджетига фойда келтиргач, ота-онам қариндош-уруғлар билан маслаҳатлашиб уйлантириб қўйишди. Ҳозир уч яшар қизалогим бор. Оила курганимдан сўнг масъулият ҳисси янада ошди. Сабаби, йигит киши учун рўзгор тебратиш, оила-сидагиларга ёрдам бериш ҳақиқий бурч саналишини дадам қайта-қайта уқтирган. Шунинг учун икки баробар меҳнат қилишга ҳаракат қилардим. Сидқидилдан қилинган меҳнат албатта, ўз самарасини кўрсатар экан. Ишлаган тишлайди, деган гап ҳам бежизга айтилмаганини амалда исботладик. Ойлик маошимиздан ташқари, хирмон йиғиштирилганда жамоадаги барча ишчилар қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан рағбатлантирилди. Бу йил ҳам ҳосил чўғи анча баланд. Яқинда 50 гектар ғалладан давлатга 150 тонна ўрнига 184 тонна буғдой топшириб, режани 120 фоиз ортиғи билан бажардик. 11 гектар майдонда тарвуз экилган, ҳафта ўн кунда пишиб етилган тарвузаларни халқимиз дастурхонига тортиқ қиламиз. Раҳбаримиз Фозилбой Рихсибоев хўжаликнинг қўшимча тармоқларини

Мен истиқлол тенгдошиман

ишга туширишга интилоқда. Яъни ёз бўйи етиштирган полиз маҳсулотларини сақлаш учун 100 тонналик замонавий омборхона қуриш устида боп қотиришти. Агар ушбу лойиҳа тез орада бажарилса, қиш кунлари ҳам омборхонада маҳсулотларни саралаймиз.

Баҳор келди, дегунча далада иш қайнайди. Майсаларни озиқлантириш, чигит қадаш, савзавот экинларига жой тайёрлаш, хуллас мавсум бошланиб ҳосилнинг йиғиштириб олмагунча ишчиларни қўли-қўлига тегмайди. Шундай бўлса-да, ҳар кимнинг ўз ўрни ва вазифаси бор. Хўжалик ишларидан ортиб ўзимга ажратилган томоркамга иморат қуришман. Бу йил 5 хонали уйга пойдевор ташлаб қўйдик. Буёғини секин-секин йиллик даромадимдан тикламоқчиман. Офтоб тигида ишлаб соя-салқинда дам олиш менга ҳузуур бағишлайди. Айниқса, экинлар яшнаб, ҳосилдорлик ортаверса қандай яхши. Шунда бажарётган ишимдан завқланаман. Оддий қишлоқ йигити бўлиб хўжалигимизга, оиламга, юртимга нафим тегаётганидан гурурланиб, ишлаган сари ишлагим келаверида.

Мамлакатимиз тарихан қисқа даврни босиб ўтди. Бу муддат ичида ёшларни қўллаб-қувватлашга доир ишлар кўлами кенгайди. “Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт”, деган эзгу гоя мазмун-моҳиятида ҳам улкан мақсадлар мужассам.

бий оқибатлари ҳақида тушунчалар берилиб, миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз, ўзбекона оила маданияти тўғрисида давра суҳбатлари ўтказилмоқда. Эрта никоҳнинг олдини олиш мақсадида соҳа мутахассислари ҳамда намунали оила бекалари билан учрашувлар уюштирилиб, турмуш ва оила масъулияти ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилаётир.

Ёшлар ўртасида “Ёшлар ва ҳуқуқий маданият”, “Ёшлар ва экология”, “Ёшлар ва оммавий маданият”, “Ёшлар ва диний қадриятлар”, “Ёшлар ва бандлик” мавзуларида социологик тадқиқотлар ўтказилди. Бу йигит-қизларимизнинг ижти-



БАРКАМОЛ АВЛОД — МИЛЛАТ КЕЛАЖАГИ

Республикаимизда бир ярим мингдан зиёд академик лицей ва касб-хуналар коллежлари янгидан қурилди, капитал таъмирланди. Ўқув жараёни сифат ва методик жиҳатдан янгиланиб, ўқув адабиётларининг янги авлоди яратилди, узлуксиз таълим тизими модернизация қилинди. Бу янгиланишлар натижасида юксак маънавий, мустақил ва эркин фикрлайдиган, замонавий илм-фан

мой-сиёсий фаоллигини ошириш, жамиятда кечаётган ислохотларга муносабат билдириши учун қўл келади.

Ўқувчи-ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларда миллий

Тамазов бокс бўйича Ўзбекистон чемпиони бўлди. Яна бир ўқувчимиз Феруза Абдумаликова қўл тўпи бўйича фахрли ўринларга сазовор бўлмоқда. Бундан ташқари, адабиётга меҳри банд — Дилшода Носирова, Сайдулла Асқаров, Маҳзуна Ҳасанова сингари ўқувчилар борлиги кишида фахр-ифтихор туйғусини уйғотади.

Коллеж битирувчиларини иш билан таъминлаш долзарб масала ҳисобланади. Бу борадаги муаммолар ҳам бартараф этилмоқда. Битирувчиларимизнинг 75 фоизи Олмалик кон-металлургия комбинатида меҳнат қилади. Улар ишга жойлашишдан олдин корхонада амалиётни ўтайдилар. Қолган 25

Баркамол авлодни вояга етказишда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш муҳим ўрин тутади. Шу боис ёшлар ўртасида ОИБ, ОИТС касаллиги, гиёҳвандлик, ичкилик-бозлик иллатларининг олдини олиш учун бир қатор тадбирлар ва давра суҳбатлари ўтказилмоқда.

Бугунги кунда турли оқимларга эргашиб тўғри йўлдан адашаётган ёшларни бу зарарли йўлдан қайтаришда “Диний экстремизм ва терроризмга қарши курашнинг маънавий-маърифий асослари” мавзусида ўтказилган семинарлар муҳим ўрин тутмоқда.

“Жаҳолатга қарши маърифат”, “Мен диний экстремизм ва терроризм таҳдидини қандай тушуна-

ютукларини пухта ўзлаштирган фарзандларимиз сафи кун сайин кенгайиб бормоқда. Ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш эса биз, устоз-мураббийларнинг асосий вазифасидир.

Олмалик кончилик касб-хуналар коллежида ҳам ёшлар таълим-тарбиясига алоҳида эътибор қаратилиб, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Шаҳар ФХДБ бўлими, ҳуқуқ-тарғибот идоралари, соғлиқни сақлаш муассасалари ходимлари иштирокида тадбирлар мунтазам ўтказиб боришмоқда. Учрашувларда ёшларнинг оила ҳуқуқи, ҳуқуқий маданият, тиббий маданият, соғлом турмуш тарзи, одам савдосига қарши кураш борасидаги билимлари мустаҳкамланмоқда. Фарзандларимизга “оммавий маданият”нинг сал-

гурур ва ифтихор туйғуларини шакллантириш мақсадида “Ватанимга таянч бўламан” мавзусида махсус танлов ўтказилди. Ўқувчиларимиз ёзма ишларида ватанга таянч бўлиш учун ўзининг иқтидори, билими ва изланишлари билан ҳисса қўшишларини таъкидлашди.

Ёшларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, маданият ва санъатга бўлган интилишларини қўллаб-қувватлаш мақсадида “Юрт келажаги” иқтидорли ёшлар танловининг вилоят босқичида коллежчимиз ўқувчиларидан 6 нафари иштирок этиб, сертификат ва диплом билан тақдирланди. “Юксак маънавий авлод” танловининг шаҳар ва вилоят босқичларида ҳам 4 нафар ўқувчимиз фахрли ўринларни эгаллади. Иқтидорли ўқувчимиз Наво



фоиш битирувчилар таълим муассасалари, шаҳардаги корхона ва ташкилотларга ишга жойлашмоқда. Банкдан кредит олиб, тадбиркорлик қилиш истагини билдирган битирувчиларимиз ҳам бор.

ман?” мавзусида эълон қилинган ёзма ишлар ёшларнинг ўз мустақил фикрига эга эканини кўрсатмоқда.

Гулчеҳра ЭГАМНАЗАРОВА,
Олмалик кончилик касб-хуналар коллежи директори

ВОЛЕЙБОЛЧИ ҚИЗЛАР БАҲСИ

Фарғонада олий ўқув юртлири талаба қизлари ўртасида волейбол бўйича “Қамолот” олтин тўпи мусобақасининг мамлакат босқичи ўтказилди. Унда ҳудудий саралаш босқичларида ғолиб бўлган 5 жамоа ўзаро баҳслашди.

Президентимиз раҳнамолигида ҳар томонлама соғлом авлодни вояга етказиш, ёшларнинг замонавий билим ва касб-хуналар сирларини пухта ўзлаштириши, истеъдод ва салоҳиятини кенг намойиш этиши учун шароитлар яратишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. “Қамолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан ташкил этилаётган турли танловлар, фестивал ва мусобақалар ҳам ана шу эзгу мақсадларга хизмат қилмоқда.

Олий ўқув юртлири талабалари ўртасида ташкил этилган мазкур мусобақа ёшлар ўртасида спортни оммалаштириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, уларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Нукус давлат педагогика институти жамоаси биринчи ўринни эгаллади. Фарғона давлат университети жамоаси иккинчи, Навоий давлат педагогика институти қизлари учинчи ўринга сазовор бўлди.

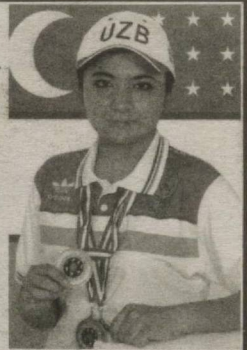


uza.uz сайтидан олинди.

БАЛЛИ, БАРНО!

Шу йилнинг 9-13 июнь кунлари Италиянинг Лингьяно шаҳрида Таэкван-ДО (ИТФ) W.A.S.C.O йўналиши бўйича бўлиб ўтган Х Жаҳон чемпионатида Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари — 50 нафар вакилимиз муносиб иштирок этиб, дунёнинг 32 давлатидан келган 600 дан зиёд спортчи орасида умумжамоа ҳисобида 1-ўринни қўлга киритди. Ватандошларимиз 25 олтин, 16 кумуш ва 34 бронза медали билан юртимизга қайтди. Терма жамоамиз аъзоси Барно Абдуллаева бир йўла учта — олтин, кумуш ва бронза медаллари соҳибаси бўлди.

— Президентимиз томонидан биз ёшларга қаратилаётган юксак эътибор ва ғамхўрлик ютуқларимизнинг бош омилidir, — дейди Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети қошидаги Учтепа академик лицей ўқувчиси Барно Абдуллаева. — Устоз мураббийларимга, мени доимо қўллаб-қувватлаб келаётган ота-онамга миннатдорлик билдираман. Келажақда юртимиз байрогини янада баландроқ кўтаришга ҳаракат қиламан.



З.ОМОНТУРСУНОВ,
“Оила ва жамият” муҳбири

Тиббий саводхонлик: ЭЪТИБОР ВА ЭЪТИРОФ

Мамлакатимизда соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш масаласи мустақилликнинг ilk кунларидан бошлаб давлат сиёсати даражасига кўтарилди.



Аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш, хотин-қизларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, миллат генофондини яхшилашга қаратилган ўнлаб Давлат дастурлари ишлаб чиқилди ва ҳаётга кенг тадқиқ этилди. "Соғлом она ва бола йили" Давлат дастури шулар жумласидандир. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил, 1 апрелдаги "Болаликдан ногиронлар туғилишининг олдини олиш учун янги туғилган чақалоқлар ҳамда ҳомилалар аёлларда туғма ва бошқа патологияни барвақт аниқлаш бўйича "Она ва бола скрининг"и" давлат тизимини ташкил этиш тўғрисида"ги қарорига мувофиқ ташкил этилган "Она ва бола скрининг" марказлари бутунга қадар ўнлаб хотин-қизларда ҳомиланинг туғма ва ирсий касалликларини эрта аниқлаш имконини берди. Бугунги кунда Қорақалпоғистон республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоят марказларида скрининг марказлари самарали фаолият юритмоқда.

Ўзбекистонда оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, тиббий хизмат кўрсатиш сифатини оширишга қаратилган чора тадбирлар натижасида оналар ўлими 33 фоизга камайди. Сўнгги 10 йилда ривожланишида туғма нуқсонли бўлган болалар сони 1,3 баробарга қисқарди.

Аҳолининг репродуктив саломатлиги, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш нафақат соғлиқни сақлаш тизимининг, балки жамиятнинг муҳим вазифаларидан биридир. Шу боис ҳам бугун дунёда репродуктив саломатлик фақат тиббий муаммо эмас, балки тиббий ижтимоий муаммо ҳисобланади. Бу борада Республика "Оила" илмий-амалий маркази ҳам аҳоли ўртасида

соғлом турмуш тарзини кенг ёйишга қаратилган қатор ишларни амалга ошириб келмоқда. Марказнинг "Оилада соғлом турмуш тарзини шакллантиришнинг тиббий-биологик асослари", "Оилада соғлом бола тарбиясининг физиологик-гигиеник асосларини илмий-амалий тадқиқ этиш", "Ўзбекистон минтақаларидаги демографик вазият ва репродуктив саломатлиқни ўрганиш орқали ёшлар ўртасида соғлом оилани шакллантириш механизминини яратиш", "Ўзбекистон ёш оилаларининг тиббий-демографик ҳолатини тадқиқ этиш" каби ўнлаб амалий лойиҳалар аҳолининг тиббий маданиятини ривожлантиришга, ўрганишга, тадқиқ этишга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Ҳозирги қадар Марказ томонидан аҳолининг маънавиятини оширишга қаратилган юздан ортиқ рисола, монография ва буклетлар чоп этилиб, тарқатилди.

Марказнинг "Оила саломатлигининг тиббий-биологик асослари" бўлими томонидан сўровномалар, таҳлиллар, текширувлар ўтказилиб, оналар, болалар, ўсмирлар саломатлиги, аҳолининг турмуш даражаси ўрганилмоқда. Оилаларда кўзга ташланаётган муаммолар илмий асосда таҳлил қилиниб, уларни бартараф этишга қаратилган тақдир ва тавсиялар ишлаб чиқилмоқда. Жумладан, сўнгги йилда ҳомилалар аёллар, ўсмирлар соғлигини текшириш, уларнинг саломатлигига таъсир этувчи омилларни аниқлаш борасида Тошкент, Бухоро, Наманган, Қашқадарё вилоятларининг тупроқ, сув, ҳаво таркиби чуқур таҳлил этилмоқда. Мақсад – аҳоли саломатлигига айланиш шу элементларнинг таъсир кўрсатиши, таркибида кўпроқ қандай касалликлар учрашини ўрганишдан иборат. Шунингдек, аҳолининг турмуш даражасини аниқлаш, соғлом турмуш тарзига риоя қилиш борасидаги сўровномалар ўтказилди.

Тадқиқотлар натижасида "Оилада соғлом турмуш тарзини шакллантиришда ота-онанинг роли", "Болаларнинг жисмоний ривожланишига таъсир этувчи омиллар", "Ёш оилаларнинг тиббий-демографик ҳолати" каби қўлланмалар яратилди.

Хулқар АБДУЛЛАЕВА,
"Оила" илмий-амалий
маркази ходими

Маҳалла минг йиллар давомида, одамларнинг бирдамлиги, иноклиги ва ориятини улуглаб келгани рости. Рўзгорнинг ками, эрхотин ўртасидаги муносабатлар, қизларнинг ҳаёти, қариялар ҳолидан хабар олиш, бева аёлларнинг кейинги тақдири – барча барчаси оилалар иштирокида маҳалладаги кўпни кўрган хотинлар кўмагида изга солинган. Бу анъана бугун ҳам ҳаётимизнинг тағ-томирига сиңиб кетган десак, хато бўлмайди.

МАСЛАҲАТЧИ - МАҲАЛЛА ДАРАКАШИ

– Эсимда, бола эдим, – деб гап бошлади Самарқанд вилояти, Вулунгўр тумани Мингчинор маҳалласи фаоли Улмон Болтаева. – Уйи бузилган бир ёш келин бор эди. Хушсурад бўлгани учунми, сўровчилари анча кўпайди. Лекин ота-онаси ҳеч кимга унамасди, сут ичиб озги куйганди-да. Тенги кимлигини фақат шу атрофдаги ҳаётнинг оғир-енглини кўрганлар биларди, холос. Онам қишлоқнинг бошидаги бир йигитга шу ҳақда гапирди. Унинг ҳам тақдири кенгилан эди. Ўйлаб қарасак, иккови бир-бирининг тенги. Тўй қилди, маҳалла маъракатининг кам-кўстини кенгайтиб тўлдирди. Шу иш ҳаммага маъқул бўлди-да. Орадан кўп ўтмай, улар бола-чақали бўлди, фарзандлари ота-онасининг қўлидан ишини олди. Бу каби ишлар самарасини кўплаб оилаларнинг бузилиши олди олинганию, фарзандлар тарбиясига жиддий аҳамият қаратилганида ҳам кўриш мумкин.

... Дунё миқёсида индивидуализм, эгоизм кучайиб бораётган бир даврда оиланинг маънавий кўрғон сифатидаги ўрни ва мавқеи ҳам юксалаётир. Бунда шубҳасиз, диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчининг алоҳида ўрни бор. Унинг маҳалладаги ички муҳити – оилалардаги тарбия масалаларини, хотин-қизлар ўртасидаги муносабатларни, уриш-жанжалларни ҳал этиш борасида хизмати катта, шунингдек, ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари йўлида, қайнона-келин муносабатларини, эрта турмушнинг олдини олишга камарбаста.

– Тез-тез тадбирлар, учрашувлар ўтказиб турамыз, оилаларга бориб тушунтириш ишлари олиб борамиз, – дейди Бахмал тумани Каттортол маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Бувнисо Ҳамроева. – Натижада оилалардаги тушунмовчиликлар олди олинади. Ёшларнинг турли диний оқимлар, гуруҳлар таъсирига тушиб қолишларига қарши курашилмоқда. Биламизки,

эрта турмушнинг оқибати бугун кўпчиликини ташвишга солмоқда. Маҳалламизда бунга ҳам алоҳида эътибор қаратганмиз, ота-оналар учун тушунтириш-тарбият ишларини ўтказамиз.

Жонкуяр инсонлар доимо жамиятнинг таянчи ҳисобланади. Маҳалланинг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларини ҳам худди шундай фидойи инсонлар дейиш мумкин. Улар эртаю кеч аҳолининг ҳолидан бохабар. Кимнинг нима ташвиши бор – билади.

Пойтахтимиздаги Сузук ота маҳалласининг тажрибали раиси ва унинг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси сабаб бугун мазкур гўшада оилалар тинч, осуда ҳаёт кечирмоқда.

Маҳаллада 4694 нафар аҳоли истиқомат қилади. Кўркам ва файзли 344 хонадонни айлангангиз, аҳил ва инокликнинг гувоҳи бўласиз.

– Тинчликдан, тотувликдан улугроқ неъмат бўлмаса керак, – дейди маҳалланинг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Зулфия Асатуллаева. – Шу боис оилалардаги тотувликни таъминлаш, қайнона-келин, эр-хотин ўртасидаги муносабатларни яхшилаш учун тинимсиз ишлашга тўғри келади. Ҳар бир оиладаги вазиятдан, аҳволдан хабар топишимиз, ҳар бир масалада жиддий ўйлаб хулоса чиқаришимиз, ҳар ишни ётиги билан тушунтиришимиз керак. Шундагина ишимиз ўнланади. Бундан ташқари, маҳалламизда Яраштирув комиссияси фаол иш юритмоқда. Маҳалламизда ажрашишлар сони кескин камайгани ҳам биргаликда олиб бораётган ишларимиз самарасидир. Жорий йилнинг шу даврига қадар ажрашиш учун ўн та ариза келиб тушди. Қаттиқ ҳаракат қилиб, 9 оилани сақлаб қолдик.

– Маҳалланинг асосий юки маҳалла маслаҳатчисига тушади, – дейди Сузук ота маҳалласи раиси Собитхон Турсунов. – Эрта турмушнинг олдини олиш, ёшлар, айниқса, хотин-қизлар бандлигини, тўй ва маросимларни камҳарж қилиб ўтказишни таъминлаш, оилалардаги турли қўйди-чиқдиларни бартараф этиш, қайнона-келини муроасага келтириш... буларнинг барчаси унинг зиммасида.

Маҳаллаларимизда, қишлоқ ва овуллари-мизда ҳаёт қайнайди. Юртимиздаги бетимсол ўзгаришлар, юртдошларимиз эришаётган ютуқлар озолик ва ободлик, тинчлик ва осойишталик туфайлидир.

О.ЖУМАБОВЕ

БОЛАЛАР МАРОҚЛИ ДАМ ОЛМОҚДА

Андижон вилоятининг Булоқбоши туманидаги "Шифокор" болалар оромоҳида 330 бола мириқиб дам олмоқда.

Президентимиз раҳнамолигида ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол вояга етиши, хусусан, умумтаълим мактаблари ўқувчиларини соғломлаштириш, уларнинг ёзги таътил даврини мазмунли ва мароқли ўтказиши учун барча шароит яратилган.

Оромоҳнинг спорт майдончаси, бассейни, тиббиёт хонаси замонавий жиҳозлар билан таъминланган. Тажрибали педагог ва тарбиячилар турли фан ва спорт тўғрисидаги самарали машғулотлар ўтказмоқда. Санитария-гигиена талабларига қатъий риоя этиш, болаларнинг соғлиғи доимий назоратда.

– Тиббиёт пунктимиз зарур дори-дармон ва бошқа тиббий жиҳозлар билан таъминланган, – дейди шифокор Мада-



мин Арзиев. – Саломатликни мустаҳкамловчи махсус салқин ичимликлар шу ернинг ўзига тайёрланади.

"Қувноқ стартлар", футбол, волейбол, стол теннис, шахмат-шашка бўйича спорт мусобақалари мунтазам ўтказилаётгани болаларнинг жисмонан соғлом ва бакуват ўсиши, спортга қизиқишини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда. "Табиат қўйнига саёҳат", "Қувноқлар ва зук-колар", "Шеърят кечаси"

каби маънавий-маърифий, кўнгилочар тадбирлар, таниқли ижодкор ва спортчилар билан учрашувлар болаларни ватанпарварлик ва табиатга муҳаббат руҳида тарбиялаш, уларнинг билимини янада бойитишга хизмат қилмоқда.

– Мен футболга жуда қизиқман, – дейди Азизбек Қизибаров. – Бу ерда орттирган дўстларим билан ҳар кун футбол ўйнаб, кунини мароқли ўтказаямиз.

uza.uz сайтидан олинди.

Учинчи одам... Унинг кимлигини бир қарашда билиш қийин. Балки у ишхона ва уй ораллидагина ҳаёт бор, деб ўйлайдиган оддий ишчи, балки катта давраларда ҳеч кимга сўз бермайдиган "катта одам" дир. Ачинарлиси, негадир у ҳамиша ўзини четга уради. Муаммо-ю, музокаралардан, инсоний муносабатлардан, ҳатто, туйғулардан на-рига қочади, на иссиқни ва на совуқни хоҳлайди. У ҳамиша бетараф, у – кузатувчи, у ҳар доим учинчи.

Бугун руҳиятига лоқайдлик ва бетарафлик иллатлари томирлаб кетган, атрофида содир бўлаётган воқеаларга бепарво қараб, шунчаки томошабин бўлиб ишайдиган одам жамият юрагини кемирадиган қуртга ўхшайди. Ундайларнинг фикрсилиги, лоқайдлиги, миллат ҳаётидаги ўзгаришлар ва муаммолар ҳодисаларга "менга нима" қабилда муносабат билдириши алалоқибат, халқнинг ачиққизгибларига сабаб бўлаётгани аини ҳақиқат.

Президентимиз ўзининг "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида лоқайдлик ва бепарволик иллати, унинг хавфи ҳақида мулоҳаза қилар экан, машҳур файласуфлардан бирининг ҳаётий ҳақиқатга айланган ушбу фикрларини баён қилади: "Душманлардан қўрқма – нари борса, улар сени ўлдириши мумкин. Дўстлардан қўрқма – нари борса, улар сенга хиёнат қилиши мумкин. Бефарқ одамлардан қўрқ – улар сени ўлдирмайди ҳам, сотмайди ҳам, фақат уларнинг жим ва бепарво қараб туриши туйфайли ер юзида хиёнат ва қотилликлар содир бўлаверадилар".

Чиндан ҳам, бугун бутун дунё тинч-лигига қўлланка ташлаб турган хунрез-ликлар, инсонлар қаловати ва фаровон ҳаётига ўт ташлаётган қўпоровчилик ҳаракатлари, терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси... Булар – умумбашар олдидаги катта муаммолар. Улар ўз-ўзидан катталашмаган. Аслида, уларнинг илдизи кичик кўнгилсизлик ёки бепарволик ва эътиборсизликка бориб тақалмасмикан?

Кўчада икки йигитнинг муштла-шаётганини кўрганда, уларни ажра-тиб, муросяга келтиргандан кўра, бу "томоша"ни индамай кузатиб тура-диганлар ёки уни "иссини"да суратга олиб, интернетга жойлаштиришга тайёр турадиганлар кўп. Ваҳоланки, бу ерда содир бўлаётган жанжал эр-тага қасоскорликка, оилаларнинг, ҳатто миллатларнинг низосяга са-баб бўлмайди, деб ким айта олади? Ўз халқи тақдирига бегона одам-дек қараётган бу кимсалар ғафлат уйқусидан қачон уйғонади, бундай-ларни ким инсонийликка қайтаради?

Ҳаммамиз севиб томоша қиладиган, такрорий намойишларидан зерикмай-диган "Сунончи" фильмининг эсланг. Унда маҳалласининг, кўни-кўшинининг дардини, ташвишини ўз дарди ва ташвиши деб қўйинадиган Анзират буви биз учун, шубҳасиз, виждон ва фидойилик тимсоли. У ҳамма учун бирдек қуюнчақ – бемор ётган отасини ўз вақтида кўргани бормаган ўғлини, харидорларга қайтим беришни уну-тадиган қишлоқ дўкончиси-ю, одам-ларни анчадан бери қийнаб келаётган кўприк муаммосини ҳадеганда ҳал қилиб бермаётган раисни ҳам тўғри йўлга ундайди, керак бўлса, насихат, ўз ўрнида қаттиққўллик билан одамлар манфаати учун жонфидолик қиладди. Бувини ёши улуглар "маҳалланинг виждони" деб атайдилар.

Анзират бувининг набирасини уйлантириш мақсадида совчиликка борган эпизоди янада эътиборли. Буви кўшинининг тарбияли, эсли-хушли на-бира қизларини рад этиб, нега айнан энг қайсар, меҳнат ва изланишдан ўзини олиб қочадиган танбал наби-расини келин қилишга аҳд қиладди? У ўз қарори билан бировнинг тарби-

Юксак маънавият – енгилмас куч

совуқ эди. Ўз фарзандига тенгқур бўлган қизнинг алдамчи туйғуларга, йигитнинг сохта муҳаббатига бўйин эгартганини сезган бўлса-да, индамади. "У менинг кизиммидики, унинг ишига аралашсам. Кимни севиб, кимни топиш ўзининг иши." Орадан ҳеч қанча вақт ўтмади. Қиз сохта ошинига отасидан бекитиб берган пуллар қайтмади, ўзи

Ўзбекистонда тарқатишда айбланиб, қамоққа олинганда, даҳшатдан очилди.

Ўзгаларнинг, айниқса, ён-атрофдаги ақилларнинг келажаги, тақдирини учун қуйиниш, керак бўлса, бунинг учун жавобгарлики ўз бўйига олишдек жасорат бобокалонимиз Амир Те-мур ҳам ҳурматлаган олий фазилат бўлгани тарихий китоблар-да қайд этилган. Маъ-лумотларга қараганда, соҳибқирон ўз жангчила-ридан уруш пайтида ёнида жанг қиладиган сафдо-шини ҳам ҳимоя қилиб бориши кераклигини қаттиқ талаб этган, яъни жангчи қурулдошининг ҳаёти учун ҳам жавобгар бўлган, бунинг учун жазао ҳам, муқофот ҳам олган.

Бугун биз ҳам, қайсидир маънода, бир-биримизнинг тақдиримиз учун жавобгармиз. Ахир, ҳаммамиз бир осмон остида, битта Ватанда, керак бўлса, бир оилада-миз. Қолаверса, тақдирлар тақдирларга туташ эканли-гини, умрлар умрлардан нур олишини ҳам яхши биламиз!

Кимнингдир бошига кел-ган ғам қўлланкасининг бир чети бизнинг боши-

мизга ҳам тегиб туриши мумкин. Гарчи бир-биримизни яхши билиб, яхши танимасак-да, ватандошлик ва миллатдошлик, жуда бўлмаганда, инсонийлик ҳурматида бегоналар тақдирини учун ачинаш ҳиссини туй-сак, қандай соз бўларди. Айниқса, боланинг бегонаси бўлмайди, де-ган ўтқир ақидамиз ёш авлод ка-молати йўлидаги курашда бизни лоқайдликдан, ғафлатдан уйғотиши керак. Муҳими, виждон ва ирода-миз уйғоқ, юртга, ҳаётга бўлган муҳаббатимиз тирик бўлса, Ватан ва эл олдидаги хайрли ишлар, эзгу саяё-ҳаракатлардан четда қолиб кет-маймиз.

Дилнавоз Қўлдошева

УЧИНЧИ ОДАМ



яга муҳтож қизини тўғри йўлга со-лиш, унинг руҳияти ва тафаккурини соғломлаштиришдек катта юмушни бўйига олади. Бу эса инсондан кучли прода, сабр ва албатта, фидойилик талаб этади. Бугун Анзират бувидек ўзгалар тақдирини учун қуйиниб яшай-диган, қимирлаган жон бор-ки, дардини эшитиб, йўл-йўриқ беришдан эринмай-диган, муҳими, сергак ва жонсарак инсонлар қамайиб бораётгандек...

...Лоқайдлик унинг қон-қонига сингиб кетганди. Ҳар куни таксида тирикчилик қилар экан, кимлар-ни кўриб, қандай воқеаларга гувоҳ бўлмайди дейсиз. Бир бегона йигит-нинг маҳалладош қизга дўқ-пўписа қилган қўйи тортқилаб кетаётганига бир неча марта кўзи тушганди. Йи-гитнинг кўзлари қандайдир олазарак,

эса изсиз йўқолди. Элнинг оғзига элак тутиш бефойда. ... Қўшни қизнинг совчилари қамайди. Лоқайд кимсанинг виждонини эса ҳамон могор босиб ётибди.

Кичкиналигида бировларнинг уй-ига тош отиб, тенгқурларига кун бермай уришадиган бу бола ўзига тўқ хонадоннинг арзандаси эди. Улғайди, бир амаллаб ишга кирди. Ишлаган-да ҳам раҳбарларга лаганбардорлик қилиб, ишдаги айбларини ота-она-сининг давлати билан тез-тез "ювиб турадиган" бўлди. Охириги ойларида унинг бутунлай ўзгаргани, интернетга "чўкиб кетаётгани" ён-атрофдагиларни шубҳалантирмади. Бироқ бепарво ва лоқайд ота-она-ю қаринош-уруннинг кўзлари йигит террористларнинг ёзиш-маларини электрон воситалар орқали

“ҲАЛИ ЁШИМ ЎН ОЛТИДА...”

Биғиллаб йиғлаётган чақалогини тинчи-толмаган келинчақ бор аламини бешикдан олмоқчидек уни қаттиқ-қаттиқ, силкиб-сил-киб тебратди. Ондаги асабийлик болага кўчганидек чақалоқ бадтар чинқиради... Бо-ласининг хархашасига чидай олмай унга кетма-кет тарсаки туширган ёшгина жувон қайнонасининг ҳай-ҳайлашига ҳам эътибор бермай гўдакни ичкарига судрайди....

Бундай ҳолатларга кўп бор гувоҳ бўлганмиз. Эҳтимол, ўзимизнинг ҳам бошимиздан ўтгандир. Аммо бундай руҳий нотинчлик жуда ёш она бўлган аёлларимизда кўпроқ уч-райди. Мутахассисларнинг фикрича, 16-18 ёшли қизларда ҳомиладорлик ва туғруқ оғир кечишдан ташқари, бола парваришида қўйналиш, унга руҳан мослаша олмаслик ҳолатлари ҳам кузатилади. 15-17 ёшдаги ҳомиладорлик эса исталмаган ҳомиладорлик ҳисобланади. Бу ёшда бо-лага қўшилиб қатор муаммолар ҳам дунёга келади.

“Эндигина иккинчи босқичга ўтдик. У ҳаммамиздан яхшироқ ўқирди. Тиришқоқ, қизикувчан, ороулари бир олам қиз эди. Тўйида унга қўшилиб ҳаммамиз йиғладик”, дейди коллеж ўқувчиларидан бири. “Қизим 18 ёшида эри билан ажрашиб ўтирибди, нега шовдим-а?!” Онанинг гўлдай сўлиб бораётган қизига қараб ўқинганидан энди не наф?

– Аёл қанча ёш бўлса, ҳомиладорлик даврида турли патологиялар, жумладан, камқонлик, кучли токсикоз, йўлдош етишмовчилиги, суяклар тизимидаги салбий

Изоҳга ҳожат бор

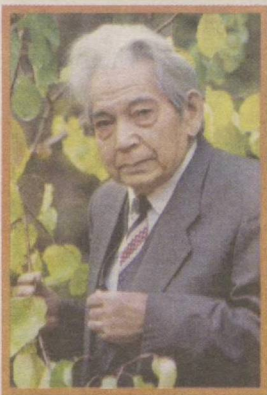
Ўзгаришлар шунча кўп учрайди, – дейди гинеколог Гулнора Элтазарова. – Ёш аёллар кўп ҳолларда табиий йўл билан туғишга қийналади ва одатда фарзандини жарроҳлик орқали дунёга келтиради. Муаммо шу билан тугамайди: ёш онадан турилган фарзанднинг ҳаёти ҳам қил устида бўлиши мумкин. 18 ёшгача туққан аёллар-нинг чақалоқлари орасида учрайдиган ўлим ҳолатлари 20 ёшдан ошган аёлларнинг фарзандларига нисбатан кўпроқ кузатилади. Чунки уларда вазни кам (эрта туғилиш ёки сурункали кислород етишмаслиги туйфайли она қорнида нимжон ривожланган) чақалоқлар, шунингдек, турли аъзо ва тизимларида нотўғри шаклланиши туйфайли бундай аянчли кўрсаткичлар юқори бўлади.

Эрта турмушнинг салбий оқибатлари, юқоридаги каби факт ва рақамлар маҳалла, ўрта махсус касб-хунар таъ-лими муассасаларида ўтказилаётган учрашувларда бот-бот такрорланмоқда. Аммо ҳамон эрта турмуш куриш билан боғлиқ муаммолар бутунлай барҳам топгани йўқ.

– Бизнинг кишлоғимизда қизларни баъзида мактаб ёшидаёқ фотиҳа қилиб қўйишди, – дейди Ургут тум-анининг Ёус қишлоғида яшовчи ҳамкасбим. – Тўғри, тўй кейинроқ, келин 17 ёшдан ошгандан кейин ўтказилади. Лекин эл ичида бу қиз фотиҳали, деган гап унинг руҳиятига салбий таъсир кўрсатади. Болалигини бой бе-ради. Ота-ониси эса тўй тадоригини кўра бошлайди. Ҳамма жойда бўлганидек тайёргарлик фақат мебель, кўрпа-тўшак, сарпо-суруқ қилишдан иборат. Бу ёшга ортиқча изоҳ шарт бўлмас керак.

Бизнингча, эса изоҳ шарт. Ҳар биримиз бу ҳолатга изоҳ беришимиз керак. Бу борада амалга оширилаётган ишлар, эрта турмушнинг салбий оқибатлари ҳусусидаги мулоҳазаларимизни давом эттирамиз...

Гулрух Мўминова,
“Оила ва жамият” мухбири



ТОМЧИ ҚУЙИЛАДИ КИПРИКЛАРИМДАН...

Мактуб

Ўзбекистон халқ
ёзувчиси, Ўзбекистон қаҳ-
рамони Саид Аҳмад ўтган
асримизнинг 50 – йилла-
рида мафкуравий офат-
нинг омонсиз зарбаси боис
Қозоғистоннинг Жезқазгон

вилоятидаги жазо лагерларидан бирига жўнатилди. Ўшанда эндигина турмуш қурган, бир дунё орзу-
хаваслар билан яшаётган ёш йигит чидаб бўлмас азо-
блар, ададсиз уқубатлар чангалига тушиб қолганди. Аммо ҳаёт – бу ҳаёт, у ўз оқимида давом этаверади. Инсоннинг бошига қандай кўргилик тушмасин, у чи-
да, матонат ва сабр билан курашишга мажбур. Худди шу жараёни бошидан ўтказган Саид Аҳмад кейинчалик хотира дафтарини варақлаб, бу ҳақда
жуда кўп асарлар ёзди. Уларни мутолаа қилар экансиз, тақдир зарбалари кишини не кўйларга соли-
ши, аянчли ҳаёт қисматини инсон ўзига сабоқ сифа-
тида қабул этиб, олға қадам ташлаши лозимлигини
уққандек бўлади.

Саид Аҳмаднинг севиқли рафиқаси Саида Зуннуовага ёзган мактубларида жўшқин муҳаббат овозини тинглаган-
дек, опик ва маъшуканинг кўнгил мулкидаги покиза туйғу – севгининг ранг-баранг сурагини кўргандек, бир-
бирига мадад берган, қўллаган, биргалашиб ҳаётга йўл из-
лаган, кўнгилларнинг нола-
сини тинглагандек бўласиз. Уларнинг қизи Нодирахон
Хусанхўжаева шундай эслай-
ди:

– Бундан бир неча йиллар
аввал уйимиздаги қутубхона
жавонларини саранжом-са-
ришта қилаётсам, қўлимга
бир папка тушиб қолди. Ичи-
ни очиб қарасам, вақтнинг
таъсирида сарғайган мактуб-
лар экан. Бу ота-онамнинг
қатагон йилларида бир-бирига
ёзган мактублари эди. Ўқиб,
ғалати бир ҳолатга тушиб
қолдим. Ўқиган сайин улар-
нинг уша пайтда кўрган
кечирганлари кўз олдимда
жонлана бошлади. Тўғриси
айтсам, охиригача ўқий олма-
дим. Кўнглим тўлиб кетди.
Бир четга олиб қўйдим. Ўзоқ
вақт хатларни қўлга олишга
журъат қилолмай юрдим.

Дадасини, Оқилхон ама-
кисини, Имомхон акасини
олиб кетган КГБ ходимлари
1950 йилнинг ўша машҳур
10 май кунини Саид Аҳмаднинг
хонадонидан яна пайдо бўлди.
Ҳамма ёқни титкилаб, ки-
тоблар орасидан “Ўзбеки-
стоннинг 10 йиллиги”га
бағишлаб рус тилида нашр
этилган адабий тўпламини
ашёвий далил сифатида айб-
номага киритди. Унда ўзбек
ёзувчиларининг рус тилига
таржима қилинган шеър ва
ҳикоя, роман ва қиссаларидан
парчалар босилган эди. Ки-
тобда Абдулла Қодирийнинг
“Обид кетмон” романидан
“Мен босмакчи эмасман” деган
боби ёзувчига таъқиқланган
асарни сақлаган, деган айб
қўйилишига асос бўлди.

Саид Аҳмаднинг онаси ва Са-
идахон бир-бирининг пинжига

Иброҳим Ғафуров, адаби-
ётушнос олим:

– Эллигинчи йиллар-
нинг бошида замон алғов-
далғовларида халқимиз бо-
шига яна огир кулфат тушди.
Бир дунё орзулар билан яша-
ётган, ўзини мутлақо айбсиз
деббилган, эндигина ўттиз
ёшни қаршилаётган йигит-
нинг сургунда тутқунликдаги
аҳволи, ўйлари, кечинмала-
рининг унинг эндигина универ-
ситетни тугаллаётган, ўн тўрт
ёшидаёқ пьесалар, шеърлар,
ҳикоялар ёзиб, матбуотда
кўриниб турган навқирон
нуқрадай гўзал талант эгаси,
“қизингиз ёзди” деб ўз юра-
гининг нодир жавоҳирларини
эли-юртига тортиқ эта бош-
лаган рафиқаси Саидахонни,
унинг умидсизлик чоғига
ташланган чоғдаги чексиз из-
тиробларини бир тасаввурни-
гизга келтиринг.

Ойдин Ҳожиёва,
Ўзбекистон халқ
шoirи:

– Саид Аҳмаднинг
Саида Зуннуова-
га ёзган мактубла-
рини ўқиркансиз,
унда адиб бир
мърдлик мақомида,
бир маслаҳатчи
мақомида кўри-
нади. Ҳар бир ха-
тида асарларнинг
рўйхатларини бе-

ради. Андижондаги қарин-
дошлари, яхши кўрган
дўстларини, ҳаммасини битта-
ма-битта сўрашни унутмайди.
Унинг жуда улкан муҳаббат
билан, азобда юрган, сургун-

Беш ойгина бахтли яшадим.
Бу қисқа муддатли бахт бир
йўла икки кишини бахтсиз
қилди.

Ноумид эмасман. Ҳақиқат
қарор топади. Шунда мен
беғуноҳ эканлигимни исбот
қиларман.

Саидахон! Айбдор киши-
нинг тили қисқа бўлади.
Шунинг учун ҳам айтмоқчи
бўлган сўзларимни бир тар-
тибга келтира олмайман.
Чунки мен туфайли сиз азоб
чекяяпсиз. Қанчалар руҳий
кечинмалар билан яшаётган-
лигини ҳаёл ва тасаввур
кучи билан ҳис қилиб туриб-
ман. Нима қилай, бу бахтсиз
пешона шундай оғирликларга
дуч келади, деб ўйламаган
эдим. Ҳа, мен бу ҳақоратларга
сазovor эмас эдим. Виждоним
ҳам, фикрим ҳам тоза эди.
Айбсиз айбдор бўлдим. Алам
қилар экан. Майли, бу метин-
лик ҳар қанча иссиқликка
ҳам, совуқликка ҳам чидайди.
Фақат сизни бахтсиз қилдим.
Бу бахтсизлик узоқ давом
этмайди. Чунки сиз ҳам, мен
ҳам бу бахтсизликка сира-си-
ра сазовор эмасмиз. Кўп ёзинг,
то юз кўришгунимизча улфа-
тимиз юғоз ва қалам бўлсин.
Дўстларни кўпайтирманг.
Ҳар бир ялтираган нарса
олтин эмаслигини яхши
блласиз-ку.

Салом билан айбсиз айб-
дор Саид Аҳмад!

Кейинчалик ўша даврлар-
ни эслаб, Саид Аҳмад ёзди:
“Айтишларича, бу ерларнинг
киши қаттиқ бўлади. Ту-
нда очик қолган челақлар-



қилган. Энди бир ярим йили
ўтди. Олдинда саккиз ярим
йил кунлар бор. Яшагим кел-
май қолди. Яшашга ундайди-
ган, кўнгилни кўтарадиган
бирон гап тилимга келмайди.
Бу оқшом ухламай Саидахонга
хат ёзгачман”.

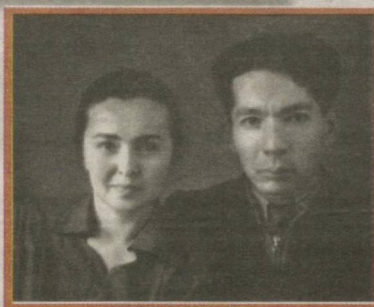
“Саидахон, салом! Бо-
шингизга тушаётган
кўргиликлардан хабарим бор.
Сизни қийин қистовларга
олишаётганини эшитдим. Ил-
тимос, шуларни айтганини
қилинг, бўлмаса жувонмарг
бўлиб кетасиз.

Саидахон! Нимаки им-
кониятингиз бўлса, қийинг,
енг-чинг. Дўст-душман олди-
да ғариблик ошкор бўлмасин.
Хотинлик номига номуносиб
бўлган, аммо ўзини аёлла-
рининг зийнати деб биладиган
муришдалар олдида мағрур
бўлинг. Дунёда бир марта
яшамоқ ҳуқуқи берилган ин-
соннинг энг гуллаган, яшай-
диган, ҳаётнинг гўзаллиги,
бор жамолини тўйиб-тўйиб
кўрадиган бир даврда уни
ҳасрат-надоматга солиб
қўйган гуноҳкор сифатида
сўзлаётирман. Аслида, мен
гуноҳкор эмасман. Тақдирнинг
беомон чангали бу гал адашди,
жазога сазовор бўлмаган ошқ
ўлжасини қурбон қилди. Мен
на ватан олдида, на инсон-
ят олдида айбдор эмасман.
Фақат сизнинг олдингизда!
..”

Адибнинг чуқур изтироб-
ларини ҳис қилган, юрагига
муҳаббат ва ҳижрон аланга-
ланаётган шoirа Саида Зун-
нуова бу ҳассос туйғуларга
жавобан шундай сатрларни
битган эди.

Ёшлигим, умримни,
ҳаловатимни
Мардона топшириб
вафо қўлига,
Ойларни, йилларни
минутлаб санаб,
Туну кун қарадим
ёрниг йўлига.
Ҳали беғонайдик
ажралишганда,
Кўришдик жуда
ҳам қадрдон, иноқ.
Юлиб олса ҳамки
ҳижрон ёр васлин,
Қилиб кетган
экан унга яқинроқ.

Ильмира
РАҲМАТУЛЛАЕВА



суқилганча кузатиб қолишди.
Адиб кетаётган, албатта тез
кунда қайтишидан умидвор
эди. Аммо, ундай бўлмади. Бу
айрилиқ узоққа чўзилди.

Орадан ўн ой ўтгач, Саид
Аҳмаддан қуйидаги мазмунда
мактуб келди.

“Ҳурматли Саидахон,
меҳрибон ойишжон! Ўзоқ му-
датли айрилиқ устига яна
айрилиқ тушди. Мен сизлар-
га 8 март кўни хат ёзган
эдим, афсуски ўнинг март
кўни эрталаб жўнаб кетишга
туғри келди. Кўриша олмадик.

Тақдир инсон бошига ку-
тилмаган савдолар солар-
кан. Начора, тақдирга тан
бермоқ керак. Қаерга борсам
ҳам ўзимни тетик тутиш-
га, омон-эсон юз кўришмоқ
учун соғлиқни эҳтиёт қилиб,
руҳан тушмасликка ҳаракат
қиламан.

Мендан сира хавотир ол-
манглар.

Ойишжон, сира хафа бўл-
манг. Яхши кунларнинг би-
рида кўришиб юлармиз. Саи-
дахон! Мўлжалланган жойга
борганимда хат ёзиб ҳамма
нарсани ҳақида ёзиб билдираман.
Ўқийшдан сира-сира қолманг.
Андижондаги қариндошларга
саломимни айтинг. Уларнинг
олдида ҳам гуноҳкорман.

Жонажон опа! Сиз менга
чинакан она эдингиз. Унут-
майман. Онажон, менга оқ йўл
тиланг. Мен билан оқ вақт
умр қилиб, узоқ азоб чекишга
барбос берадиган қизга уйлан-
ганим учун ҳам бахтсиз, ҳам
бахтлиман.

Хайр. Саид Аҳмад”.



да юрганда ҳам муҳаббат
билан яшаганини ҳис қилиш
мумкин.

“...Ойи, хафа бўлманг,
тақдир экан. Ҳамма вақт
огир кунда яшадим, ҳаётимда
бирор кун бахтли бўлмаган
эдим. Бахтни излардим ва
эндигина бахт ва саодат де-
ган гапларни тушунган эдим.

нинг бетини пиёз пўстидек
муз қоплайди. Эртанги кун
ҳеч қандай яхшилик ваъ-
да қилмайдиган куз кунла-
ри нақада ҳазин, нақада
огир. Истиқболда бирон йилт
этган нур кўринмайдиган
оқшомларда яшагинг ҳам
келмайди. Мени ҳам “особое
совешание” ўн йилга ҳукм

ИЛЛАТНИНГ ИЛЛАН

ҚАЕРДА?

ёхуд яна гиёхвандлик
балоси ҳақида

Инсоният генофондига улкан таҳдид солаётган гиёхвандлик хавфи асрнинг долзарб муаммоси эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Бу офатга қарши айни пайтда халқаро миқёсда мислииз кураш олиб борилмоқда. Шунга қарамай, дунё бўйича тахминан 80 миллиондан ортиқ одам гиёхвандлик балосига гирифтор. Наркотик моддалар нафақат инсоннинг соғлиғига, балки руҳиятига ва ўзлигига пурта етказиб, охир-оқибат уни ажал қомига улоқтириб юборади. Гиёхвандлик ўта оғир касалликлар ва жиноятлар содир этилишининг авж олишига сабаб бўлади. Даромади гандан англаганингиздек, бугунги мулоҳаза ва маълумотлар жаҳон ҳамжамиятини ташвишга солаётган глобал муаммо атрофида бўлади.

ЎТМИШГА НАЗАР

Осиё мамлакатларида кўнори ўсимлиги жуда қадимдан етиштирилган ва асосан, табобатда қўлланилган. Тарихий фактларга кўра, кока тропик ўсимлигининг сармаст қилувчи таъсирини Колумбия хиндулари бундан 5 минг йил аввал ҳам яхши билган. Бирок, ўтган асрнинг бошига қадар инсоният гиёхвандликка муккасида кетмаганди. Ҳатто 70-80-йилларда ҳам гиёхвандлик воситаларини истеъмол қилиш шу турдаги ўсимликлар етиштирилган минтақаларгагина хос эди. Бугун эса бирор мамлакат аҳолисининг 7 фоизи гиёхванд моддалар истеъмолига ўтган бўлса, у мамлакатнинг келажаги муқаррар ҳалокат ёқасида эканлиги эътироф этилмоқда...

АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ...

Тадқиқотларга кўра, гиёхвандлик моддалари таъсирига тушишда энг хавфли босқич 12 ёшдан 19 ёшгача бўлган давр ҳисобланади. Дунё бўйича ОИТСга чалинган 40 миллиондан ортиқ одамнинг 30 фоизини гиёхвандлар ташкил этса, бу касалликдан вафот этган 3 миллиондан ортиқ беморнинг 500 мингги воёга етмаган болалардир.

ТИББИЙ ХУЛОСА

Гиёхвандлик (наркомания) — гиёхвандлик воситаларига руҳий-жисмоний қарамлик билан боғлиқ касалликдир.

1943 йилда швейцариялик кимёгар Алберт Ҳоффман гиёхванд моддаларнинг галютисоген ҳусусиятини, яъни, уни истеъмол қилганларнинг

кўзига аллақандай шарпа ва тасвирлар кўринишини кашф қилди.

Одатда, наркотик моддалар турли аъзоларни шикастлаб, ҳаёт учун муҳим функционал тизимларни издан чиқаради. Гиёхвандларнинг деярли ҳаммаси юрак ва ўпка билан боғлиқ касалликлар, артритдан азият чекади. Гиёхванд моддалар бир неча бор қабул қилинганда сўнг уйқусизлик, қувватсизлик, иштаҳанинг йўқолиши, озиб кетиш каби ҳолатлар содир бўлади. Хотира сусаяди, мушакларда огриқлар, тиришиш, бош огриги, юрак фаолиятининг тушиб кетиши, психоз... Хуллас, беморга барча аъзолари ўз иш фаолиятини тугатгандек туюлади.

Сурункали гиёхвандликка берилганларнинг аксарияти узоқ яшамайди. Гиёхвандлик ОИТС, вирусли гепатит,

сил, таносил, цирроз ва бошқа қатор ўнлаб хавфли касалликлар билан илди олади. Гиёхвандлик оқибатида бевақт ўлим ҳолатлари, мажруҳ, ақли ноқис фарзандлар туғилиши исботланган.

ДАҲШАТЛИ РАҚАМЛАР

Бугун дунёда гиёхвандлик исканжасига тушганларнинг аксарият қисми 15–35 ёш орасидаги йигит-қизлардир.

БМТ экспертлари ўтказган тадқиқот хулосаларига кўра, жаҳонда ҳар йили тахминан 100 минг гиёхванд вафот этмоқда. Дунё бўйича 210 миллиондан ортиқ гиёхванд рўйхатга олинган.

Одам гиёхванд моддалар асирига айлангач, ўрта ҳисобда беш йилдан ортиқ умр кўра олмайд.

Ҳисоб-китобларга кўра, бир гиёхвандни даволаш учун йилига 8–12

минг АҚШ доллари миқдорида маблағ керак бўлади.

БМТ маълумотига кўра, бугунги кунда наркобизнес савдосидан тушадиган даромад йилига 400 миллиард долларни ташкил этади.

МУТАХАССИС ФИКРИ

Зафар Атабаев, Тошкент шаҳар наркология диспансери амбулатория бўлим мудири, олий тоифали шифокор-нарколог:

– Юртимизда гиёхвандликка қарши кураш борасида тиббий-ижтимоий реабилитация дастури ишлаб чиқилган ва у амалда тадбиқ этилмоқда. Тиббий-ижтимоий реабилитациянинг моҳияти шундаки, гиёхвандликка чалинган бемор нафақат кимёвий, балки руҳан ҳам даволаниш имконига эга бўлади. Гиёхвандликка мубтало бўлган кишини даволаниб, касалликдан фориг бўлгач, ижтимоий ҳаётга қайтариш тиббий-ижтимоий реабилитация дастурининг бирламчи моҳияти ҳисобланади. Бунда нафақат беморнинг ўзи, балки унинг оила аъзолари ҳам тўла камраб олиниши керак. Даволаниш жараёнида бемор ва унинг оила аъзоларига психологлар ёрдамида руҳий муолажалар олиб борилади.

Даволаниш жараёни ниҳоясига етиб, бемор шифохонадан чиқди. У қаерга боради ва нималар билан шуғулланади? Ҳар бир инсоннинг ижтимоий ҳаётда ўз ўрни бор. Башарти, у ҳаётда ўз ўрнини тополмаса, руҳий тушқунликка тушиб қолиши оқибатида яна зарарли иллатлардан “паноҳ” излайди. Шунинг учун тиббий-ижтимоий реабилитация дастурининг бош вазифаларидан бири – соғайиб, шифохонадан чиққан беморларни ижтимоий ҳаётга қайтариш ҳисобланади. Бунинг энг самарали йўли – инсоннинг фойдали меҳнат билан шуғулланишидир.

Шифохонадан чиққан беморлар “бўлди, энди соғайди”, деб ўз ҳолига ташлаб қўйилмайди. Бу борада ижтимоий ёрдам ҳамширалари даволаниб чиққан беморларни ишга жойлаштириш билан боғлиқ ҳуқуқий-маънавий фаолият билан шуғулланадилар.

Шифокорлар ёрдами билан гиёхвандликка чалинган айрим беморлар билан мулоқотда бўлдик:

– Ишлаш учун хорижий давлатга боргандим. У ерда кўпчилик бўлиб яшардик. Ишдан кейин беш-олтитамиз бир бўлиб карта ўйнардик, бошқалар ичкилик ичарди, нималарнидир тутатардик. Уларнинг таклифи билан мен ҳам бир-икки марта тортиб кўрдим. Ёқди. Кейинчалик ўзим улардан сўраб оладиган бўлдим. Оқибатда тоған пулим фақат дшанга кетди. Соғлигим ёмонлашиб, пул тополмай қолганимдан сўнг иложсиз юртга қайтдим. Яқинларим аҳолимни кўриб, бу ерга олиб келишди. Шифокорларнинг ёрдами билан анча дзимга келдим. Соғайиб чиқсам, наркотикнинг юзига қарамайман. Бу йўлдан қайтиб, яхши инсон бўлишни хошлайман!

Мансур

– Мен гиёхвандлик балосига ароқхўрлик туфайли мубтало бўлганман. Пушаймонман... Соғайишни истаيمان. Яқинда қизимни узатишибди. Тўйига боролмадим. Ота бўлиб қизимни оқ фотиҳа билан кузатолмадим...

Зокир

СЎНГСЎЗ

Ҳаёт инсонга бир бор берилади. Умрини қандай яшаш кўп ҳолларда инсоннинг ўзига боғлиқ. Бахтиёрлик ҳиссини туғиш, атрофдагилар ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлиш ва ҳазрати инсон бўлишининг йўли оддий – жисман ва руҳан соғлом бўлиш. Хулоса ўзингизга ҳавола!

Умида АДIZОВА,
“Оила ва жамият” мухбири

ИЧИШ ВА ЧЕКИШГА ҚАРШИ ЯНА БИР МУҲИМ ҚАДАМ

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамасининг шу
йил 10 июнда қабул қилинган

Қарорига мувофиқ мамлакат ҳудудидаги чакана савдо қоидаларига ўзгартиришлар киритилди. Унга кўра, алкоголь ва тамаки маҳсулотлари сотиш билан шуғулланувчи сотувчилар кўриниши йигирма ёшдан кичик кўринган харидордан унинг ёшини тасдиқловчи ҳужжатни кўрсатишни талаб қилиши, ҳужжат мавжуд бўлмаган тақдирда эса алкогольли маҳсулотларни ва тамаки маҳсулотларни сотишни рад этиши шарт. Шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларини савдо автоматлари

орқали сотиш ҳамда алкоголь ва тамаки маҳсулотларига ўхшаш кўринишдаги болалар ўйинчоқлари ва ширинликларини сотиш ман қилинади. Алкоголли маҳсулотлар сотиш жойларида алкогольли ичимликлар 20 ёшга тўлмаган шахсларга сотилмаслиги, алкогольли маҳсулотлар ва тамаки маҳсулотларининг инсон соғлиғига салбий таъсири тўғрисидаги огоҳлантирувчи ёзувлар бўлмаган ҳолатларда сотиш тақиқланди. Бу тақиқ алкогольли маҳсулот идишида ёки тамаки маҳсулот кутисида (ўрамида) алкогольли маҳсулотлар ва тамаки маҳсулотларининг инсон соғлиғига салбий таъсири тўғрисидаги матн ёки расм шаклидаги тиббий огоҳлантириш мавжуд бўлмаган ҳолатлар учун ҳам тааллуқдир.

ТЎҒРИ ОВҚАТЛАНИШ ИММУНИТЕТНИ МУСТАҚАМПАЙДИ

Оналар мактаби



Ҳомиладорлик даврида айрим сабаблар билан тўғри овқатланиш бузилади. Овқатланишнинг тўғри ташкил этилиши ҳомиланing меъёрида ўсиши ва ривожланишига самарали таъсир этишини кўпчилик яхши билса-да, амал қилмайди. Хўш, бўлгуси она бу жараёнда қандай овқатланиш тартибига риоя қилиши лозим? Республика Саломатлик ва тиббий статистика институти услубчи шифокори, гинеколог Гулноза Тошматова билан суҳбатимиз шу ҳақда кечди.

– Гулноза, тўғри танланган овқатланиш тартиби ҳомиладор аёлга қанчалик муҳим?

– Менимча, ҳомиладорлик пайтида тўғри овқатланиш нафақат боланинг тўғри ўсиши ва ривожланиши, балки бўлгуси онанинг соғлом бўлиши гарови ҳамдир. Тўғри танланган таом рацион бу вақтда овқат ҳазм бўлишини йўлга қўйишга ёрдам беради, шунингдек уйқучанлик ва толиқишнинг олдини олади, энг муҳими, иммунитетни мустақамлашга хизмат қилади. Ҳомиладор аёлларни рационал овқатланиши дегани – кун давомида овқат рационини тўғри тақсимланиши ва ҳомиладорликнинг муддатларига мутаносиб ҳолда турли хил маҳсулотларини истеъмол қилиниши демасдир.

– Ҳомиладорликнинг дастлабки ойларида организмда гормонал ўзгаришлар юз беради. Бу вақтда вазн ортиши ҳам кузатилади. Бу овқатланиш билан боғлиқми?

– Тўғри овқатланишнинг муҳим кўрсаткичларидан бири – ҳомиладор аёл вазнининг ўсиб боришидир. Ҳомиладорлик даврида вазннинг 8-12 кг.га ортиб бориши меъёрий ҳолат. Ҳомиладорликда аёл организмдаги барча жараёнлар тезлашади, яъни бачадон ривожланади, ҳомила ўсади, моддалар алмашинуви кучайиши натижасида витамин ва минералларга бўлган талаб ортади. Шунинг учун

овқатланиш тўғри ва ўз вақтида ташкил этилиши мақсадга мувофиқдир. Янги, яхши ва сифатли тайёрланган, тўйимли, ширин таом организмни доимо керакли куч-қувват билан таъминлаб туради.

– Ҳомиладорликнинг барча давларида овқатланиш муҳим аҳамиятга эга бўлса ҳам, унинг дастлабки уч ойлик даврига алоҳида эътибор бериш керак, шундай эмасми?

– Албатта, дастлабки уч ой давомида бўлгуси она нафақат саломатлигига, балки овқатланиш тартибига ҳам жиддий риоя этиши керак. Негаки, бу даврда ҳомилада янги аъзо ва тизимлар ривожлангани сайин оқсил, ёғ, углеводлар, витаминлар, микроэлементлар, минерал ва бошқа озуқа моддаларга бўлган эҳтиёж ошиб боради. Бу вақтда аёлда зарурий витаминга бўлган талаб 2-2,5 мартага ошиши кузатилади. Шунинг учун ҳисобга олган ҳолда турли хил маҳсулотлардан истеъмол қилиш тавсия этилади. Бу даврда ҳомиланing соғлом ва нуқсонсиз туғилишини таъминлашда фолат кислотаси миқдорини

ошириш муҳим аҳамиятга эга. Фолат кислотаси кўкатлар (петрушка), салат барглари ва дуккаклилар оиласига (мош, нўхат ва ловия) мансуб маҳсулотлар таркибига кўплаб мавжуд. Бундан ташқари бугдойдан тайёрланган нонлар (қора нон), гречкали бўтқа, сут ва сут маҳсулотлари, қарам, мева шарбати, сабзавотлар, парранда гўшти, туҳум ва меваларни истеъмол қилиш тавсия қилинади.

– Гулноза, айтингчи иккинчи ва учинчи уч ойликда бўлгуси она овқатланиш тартибини қандай ташкил қилгани маъқул?

– Ҳомиладор аёл иккинчи уч ойликда калорияга бой озуқаларни кўпайтиргани жуда фойдали. Бу даврда ҳомила вазнининг ортиши, бачадон, сут безларининг ўсиб бориши оқсилга бўлган эҳтиёжни оширади. Ҳомиланing кўриш ва эшитиш аъзолари ривожланишига ҳисса қўшадиган А витамини ва бетакаротинга бой бўлган қарам, сарик булғори, сабзи ҳамда оқсилга бой балиқ гўштини истеъмол қилиш

тавсия этилади. Учинчи уч ойликнинг ўрталаридан бошлаб эса хамирли таомлар, ёғли гўшт, қаймоқларни овқат рационидан камайтирилган маъқул. Бу даврда ҳомиланing суяклари ўсиши жадаллашади, шунинг учун таркибига кўп миқдорда кальций сақловчи маҳсулотларни истеъмол қилиш лозим. Балиқ, ёнғоқ, гўшт, қатиқ, творог, сабзавотлар истеъмол қилиш организм учун фойдали ҳисобланади.

– Ҳомиладор аёлларнинг тўғри овқатланишида ёрдам берадиган яна қандай амалий маслаҳатлар беришингиз мумкин?

– Бўлгуси она “иккита одам учун” ейишим керак, дея ҳадеб овқатланавермаслиги лозим. Фақат организм талаб қилганида овқатланиш жуда муҳим. Таомнинг ҳажми эмас, балки маҳсулотларнинг турлича бўлгани ва организм томонидан осон ва енгил қабул қилинишига эътибор қаратиш жоиз. Овқатнинг хилма-хил бўлишига аҳамият бериш лозим. Гўшт, балиқ, мева ва сабзавотлар, дуккакли, макарон, нон ва сут маҳсулотларидан имконият борича ҳар кун оз-оздан истеъмол қилиш керак. Энг асосийси, меъёрида суяқлик ичиш ва тузни камроқ ишлатиш тақозо этилади. Чунки тузланган сабзавотлар, дудланган балиқ ёки ҳар хил соуслар ҳомиладор аёлнинг бўйракларига салбий таъсир этиши мумкин. Овқатни бўкиб ейиш эмас, тез-тез ва оз-оздан истеъмол қилиш мақсадга мувофиқдир. Айниқса, аллергия чакирувчи маҳсулотларни истеъмол қилиш, спиртли ичимликларни ичиш, тамаки чекиш, аччиқ таомлар ва таркибига қаҳва сақловчи маҳсулотларни истеъмол қилиш, уйқуга кетишдан олдин кўп таом ейиш зарарли ҳисобланади. Буни ҳар бир ҳомиладор аёл яхши билиши, тушуниши шарт ва зарур. Шунингдек, бўлгуси онанинг қабзиятга мойиллиги кучли бўлса, овқат ҳазм қилиш тизими фаолиятини кучайтирувчи мева ва сабзавотларни кўпроқ истеъмол этиши тақозо этилади.

Айниқса қуритилган олхўри, ўрик ва қовоқ бунда яхши самара беради. Шунинг учун унутмаслик керакки, бўлгуси онада маълум бир касаллик аниқланган бўлса, овқатланиш тартибига амал қилишда албатта мутахассис шифокор билан маслаҳатлашгани маъқул.

Нилуфар НУРИДИНОВА
суҳбатлашди.

СЎРАНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ

АВТОТРАНСПОРТДА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СИФАТИ КЎНГИЛДАГИДЕКМИ?

– *Пойтахтимизнинг автомобиль транспортда йўловчилар ташиш тармоғида қанчалик яхшироқ қилинаётганидан хабаримиз бор. Аҳолига транспорт хизмати кўрсатишда қандай самарали усуллардан фойдаланилмоқда?*

Ю. Қўлдошев,
Тошкент шаҳри

Шерзод ИСЛОМОВ, Яшнобод тумани

Давлат солиқ инспекцияси бўлим бошлиғи:

– Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 9 мартда қабул қилинган “Автомобиль транспортда йўловчилар ташиш соҳасидаги тadbirkorлик фаолиятининг алоҳида турларини амалга оширишни тартибга солиш тўғрисида”ги қарорига асосан автомобиль транспортда йўловчилар ташиш соҳасида анча ижобий ўзгаришлар қўлга киритилди. Масалан, Тошкент шаҳри Яшнобод туманида ҳозирги кунда 48 транспорт корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Шулардан Бириччи ва Иккинчи автобус саройларининг 352 “Mercedes” ва “Isuzu” автобуси кунига 144 минг йўловчига хизмат қилади.

Йўналишли таксиларнинг ҳам 112 та микроавтобуси янгиланиб, кунига 8 мингдан ортиқ йўловчига хизмат қилмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 18 майдаги “Йўналишсиз таксилар фаолиятини тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ аҳолига транспорт хизмати кўрсатишда енгил машиналар янгиланиб, ички ва ташқи ягона таниш белгилар билан жиҳозланиб, ҳар бир автотранспорт воситаси белгиланган тартибда давлат солиқ хизмати органларида рўйхатдан ўтказилган назорат-касса машинаси, шунингдек, тўловларни банк пластик картчаларидан қабул қилиб олиш учун ҳисоб-китоб терминаллари билан жиҳозланмоқда.

Аҳолига автотранспортда ноқонуний хизмат кўрсатишнинг олдини олиш мақсадида Яшнобод тумани Давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан хўжалик юритувчи субъектларда назорат тартибига қисқа муддатли текширувлар ўтказилмоқда. Назорат-касса машиналари (таксометр) билан ишлаш тартибини бузган хўжалик юритувчи субъектларнинг мансабдор шахслари маъмурий жаримага тортилиб, хўжалик судига молиявий жарималар қўллаш ҳақидаги даъво аризалари киритилмоқда.

ДАРОМАД СОЛИҒИДАН ИМТИЁЗ БОРМИ?

– *Ўғлимни бир ойлик ҳарбий хизматга жўнатмоқчиман. Сафарбарлик чақируви учун маошимдан пул тўласам, солиқда имтиёз борми?*

А.Омонов,
Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани

Лобар Азаматова, Тошкент вилояти Давлат солиқ бошқармаси, ахборот хизмати бош мутахассиси:

– Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 179-моддасида jisмоний шахсларнинг солиқ солимайдиган даромадлари таркиби келтириб ўтилган бўлиб, унда сафарбарлик чақируви учун маошдан пул тўланган тақдирда, даромад солиғидан имтиёз белгиланмаган.



ТИЛАНЧИЛИКДАН ҚАЛПАЯЁТГАН ҲАМЁН

Гавлжум бозор. Қўёш тигида муррак боласини кўтариб, автомобильлар серкатинов йўлда тиланчилик қилаётган аёл, кўлига елим халта тутганча йўлнинг у ёғидан бу ёғига югураётган бола... автомобильлар ичида йўловчилардан садақа сўраётган йигит.

Аслида, дўнани бир четга қўйиб йўласак, тиланчиликни ихтиёр этганлар чиндан меҳнат қилишга лаёқатсизми, ёхуд бу боқимандаликми?



САДАҚА МОҲИЯТИ

Бозордаги ер ости йўлакчасига яқинлашар эканман, ёш боланинг йиғи аралаш овози эшитилди. Юзини рўмоли билан ёпиб олган аёл кўлида гўдагини кўтарганча бош силкитиб садақа сўради. Тушунарсиз дуоларни тез-тез ўқирди. Унга раҳим келиб, пул узатдим. Сўнг ўйлаб қолдим. Аслида, муборак рўза кунларида эҳсон қилиш, умуман, садақа бериш тартиблари қандай?..

М. Қодиров,
Тошкент шахри

Зоҳиджон Айсаков, Тошкент шаҳар Мирзо Улугбек тумани "Тўра Бува" жоме масжиди имом хатби:

— "Садақа" лугатда "инфок, хайр-эҳсон" маъноларини билдиради. Истилоҳда эса Аллоҳ таоло розилиги учун бериладиган ёки бажариладиган ҳар қандай нарса садақа саналади. Садақа деганда, одатда, фақат мухтожларга, фақир кишиларга, гадо-тиланчиларга бериладиган нарса тушунилади. Аслида эса хайр-эҳсоннинг

ёхуд фирибгар тиланчилар ва садақа бериш тартиби хусусида

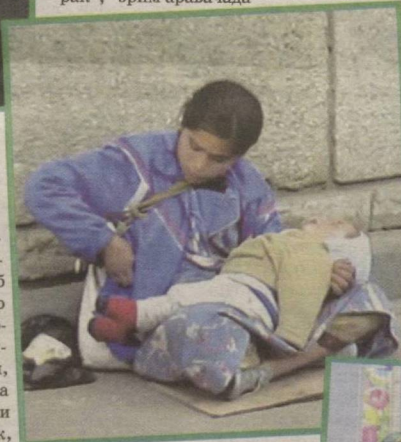
барча турларини ҳам садақа деса бўлаверади.

Тиланчилик ҳақида гап кетганида бир жиҳатни эслатиб ўтиш керак: агар бир одам кутилмаганда жуда кийин аҳволга тушиб қолса, ҳожати миқдорида, ўзини ўнглаб олгунча тиланчилик қилишга рухсат этилади. Аллоҳ таоло Расулига шундай амр қилган: "Сўрагувчи — тиланчини эса (бирон нарса бермасдан) ҳайдаманг!" (Зуҳро сураси, 10 оят). Ушбу оятда тиланчинини жеркимасдан, унга яхши муомалада бўлиш лозимлиги айтилмоқда. Тафсир китобларида эшикдан нарса сўраб

ламнинг тавсияларига амал қилиб, ҳеч қанча вақт ўтмай тирикчилиги яхшиланганини айтиб, у зот соллаллоҳу алайҳи васалламга миннатдорлик билдириб кетди.

"ЎҒЛИМ КАСАЛ, ПУЛ БЕРИНГ"...

— Автобусга оҳори тўкилган кўйлақ кийган ёш 60 лар чамасидаги бир аёл чиқди. Ўрнидан туриб жой бермоқчи эдим, ўтираверинг, дегандек ишоралади-да, гап бошлади: "Бир неча кундан бери болам оғир касал, яқиним йўқ, эрим ўлган, оғир аҳволдаман, яхши одамлар садақа қилинг, илойим барча ниятингизга етинг, мендай ҳеч кимнинг боласи бемор бўлмасин", дея тўхтовсиз гапира бошлади. У озроқ пул олгач, кейинги бекатда тушиб қолди. Атрофимдаги одамларнинг тиланчи аёл ҳақида "фалон автобусда отам ногирон, боқимимга пул керак", "эрим аравачада



ўтиради, дорисига пул етмайпти", дея ҳар хил гапирини муҳокама қилаётгани кўлоғимга чалинди.

Д. Оқилова

Лутфулла Турсунов, психология фанлари номзоди, доцент:

— Тиланчилик, гадоилик ҳаётимизга кеча кириб келган эмас. Шу сабаб унинг қадимий усуллари ва замон билан мослашганлари мавжуд.

Меҳнат қилмай моддий бойликка эришишга ин-



тиладиган кишилар орамизда бор. Мисол учун: "Бугун улуг кун, хайр-садақа қилмасанг, бир балага учрайсан", ёки "Садақа радди бало, бермаганга минг бир бало". Ана шундай сўзларни эшитган, айнан шу гадога садақа қилишни хоҳламаган ёки хайр-садақа қилиш имкони бўлмаган шахс ҳолатини тасаввур этиш қийин эмас. Айрим тиланчиларнинг нигоҳларида ниҳоятда мунгли, маъёс ва ялиниш акс этса, баъзиларнинг нигоҳидан кўрқиб, чўнтэк қовлашга тушиб қолаётиз.

Сайёҳларни олиб борадиган тарихий обида ва зиёратгоҳларимиз атрофида доимо тиланчилар ҳозир уноқ. Демак, тиланчилар миллий ғуруримизнинг топталишига сабабчидек, назаримда...

ЙЎЛЛАРДАГИ ХАВФ

— Кўпайгандан-кўпайиб бораётган автоуловларни йўл чироқлари базўр тартибга солади. Афсуски, йўлни икки бўлувчи панжараларнинг олдидан, йўл ўртасида куннинг иссиғидан кўлидаги гўдагининг устига оқ матони ташлаб олган аёлга, у машинадан бу машинага сакраб, ойнасини тақиллатиб садақа



сўраётган болаларга кўзимиз тушади, ачинаиб қараймиз. Бу каби ҳолатлар автоулов ҳайдовчилари ва ўша тиланчининг ҳаётига хавф солиши турган гап. Айтинг-чи, бундай вазиятда қандай чоралар кўрилади?

З. Мақсудов,
Қарши шахри

Жамшидхон Жўрахонов,
юрист:

— Бу каби ҳолатлар қонун томондан тартибга солинган бўлиб, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 138-моддаси 1-ва 2-қисмларида келтирилган. Биринчи қисмига кўра: "Пидедаларнинг йўл ҳаракатини тартибга солувчи сигналларга бўйсунмаслиги, уларнинг йўлнинг ҳаракат қисмини белгиланмаган жойлардан кесиб ўтиши...", иккинчи қисмига кўра, "ҳайдовчиларга ҳар хил хизмат кўрсатиш мақсадида йўлнинг қатнов қисмида фуқароларнинг туриши..." жавобгарликка тортилишга сабаб бўлади.

Абдумўмин Қаландаров,
талаба:

— Тиланчиликни касб этган ўзим тенги йигит-қизларни кўриб, улар саломат бўлса-да, бу ишни уялмай қилаётганидан, очиги, хафа бўламан.

Юртимизда ҳунар эгаллайман ўқийман, меҳнат қиламан деган инсон учун етарли шароитлар яратилган. Ҳаттоки, ночор оилаларни қўллаб-қувватлаш, ногирон ва боқувчисини йўқотган инсонларга моддий ва маънавий кўмак бериш борасида ҳар йили кўплаб лойиҳалар, акция ва тадбирлар ўтказилади, маблағлар ажратилади. Бўйнига турли ёзувларни осиб олиб, дардини дастурхон қилиб одамлардан пул таъма қилаётганлар бунини яхши билади, назаримизда.

Қамола
АДАШБОВА

Ойла ва жамият

Бош муҳаррир:
Воҳид Луқмонов

Обуна
индекси — 176

Ижтимоий-сиёсий,
маънавий-маърифий газета

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар
қўмитаси, "Болалар ва
оилаларни қўллаб-қувватлаш"
ассоциацияси (Болалар
жамғармаси) ва "Соғлом авлод
учун" халқаро хайрия фонди

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент — 100000.
Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс)
233-28-20, Котибият:
233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiat@sarkor.uz

Web-site: oila-va-jamiat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г — 636. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади — 6302. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти — 15:00 Топширилди — 15:00

Масъул муҳаррир: О. Жумабоев
Мусаххилар — С. Сайдалимов,
К. Адашбоева

Газета таҳририят компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди
Саҳифаловчи — А. Маликов

